

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาถึงคุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายในของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก ซึ่งเป็นชาติพันธุ์ที่มีความเก่าแก่และมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในภาคอีสาน นอกจากนี้ชุมชนชาวแสกยังคงยึดถือขนบธรรมเนียม ความเชื่อไว้อย่างเข้มแข็ง รวมถึงสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นชาวแสก วัตถุประสงค์ของการศึกษาประกอบด้วย 1). ศึกษาลักษณะทางกายภาพ ความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรมเฉพาะถิ่นในการปลูกสร้างเรือน 2). ศึกษาสถาปัตยกรรมภายนอกและสถาปัตยกรรมภายใน สัดส่วน วัสดุโครงสร้าง ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ในเรือนของชาวแสก 3. ศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในและภายนอกเรือนพื้นถิ่นชาวแสกอดีตถึงปัจจุบัน และ 4). สรุปข้อมูลการศึกษาจากการวิเคราะห์คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายในเรือนพื้นถิ่นชาวแสก

การศึกษาถึงคุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายในของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก ได้กำหนดพื้นที่ทำการศึกษา คือ บ้านอาจสามารถ หมู่ 5 และหมู่ 6 ต.อาจสามารถ อ.เมือง จ. นครพนม เป็นตัวอย่างกรณีศึกษาจำนวน 15 หลัง เกณฑ์ในการเลือกเรือนตัวอย่างที่ศึกษา จะพิจารณาถึงเรือนชาวแสกที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด และมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ที่ยังคงแสดงถึงคติ ความเชื่อ ภูมิปัญญาในการปลูกเรือน คุณลักษณะภายใน (Interior Space) และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่เด่นชัด ระเบียบวิธีวิจัยที่สำคัญที่ใช้ คือ การสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก รวมทั้งการสัมภาษณ์เจ้าของเรือนปัจจุบัน และผู้เชี่ยวชาญเรื่องวัฒนธรรมของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า เรือนชาวแสกที่พบมีลักษณะเป็นเรือนเกย (เขีย) แบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนชั้นล่างมีลักษณะโล่ง การใช้พื้นที่ที่หลากหลาย ส่วนพื้นที่ชั้นบน ประกอบไปด้วย ส่วนชาน ส่วนเกย (เขีย) ส่วนชานเรือนนอน ส่วนเรือนนอน มีลักษณะและการใช้พื้นที่ที่แตกต่างกันไป ส่วนโครงสร้างใช้ไม้ทั้งหมด หลังคาใช้สังกะสี ส่วนโครงสร้างมีลักษณะเหมือนเรือนอีสาน ส่วนที่แตกต่าง ได้แก่ เสาที่วางบนตะม่อคอนกรีต และความลาดชันของหลังคามีลักษณะองศาที่ต่ำ ส่วนคุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายในของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก มีลักษณะการใช้งานที่มีความยืดหยุ่นสูง กลมกลืนกับธรรมชาติ สะท้อนถึงคติ ความเชื่อ แสดงออกถึงภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่สัมพันธ์กับบริบทที่เปลี่ยนไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในอนาคต รวมถึงการประยุกต์ใช้ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมภายในร่วมสมัยต่อไป